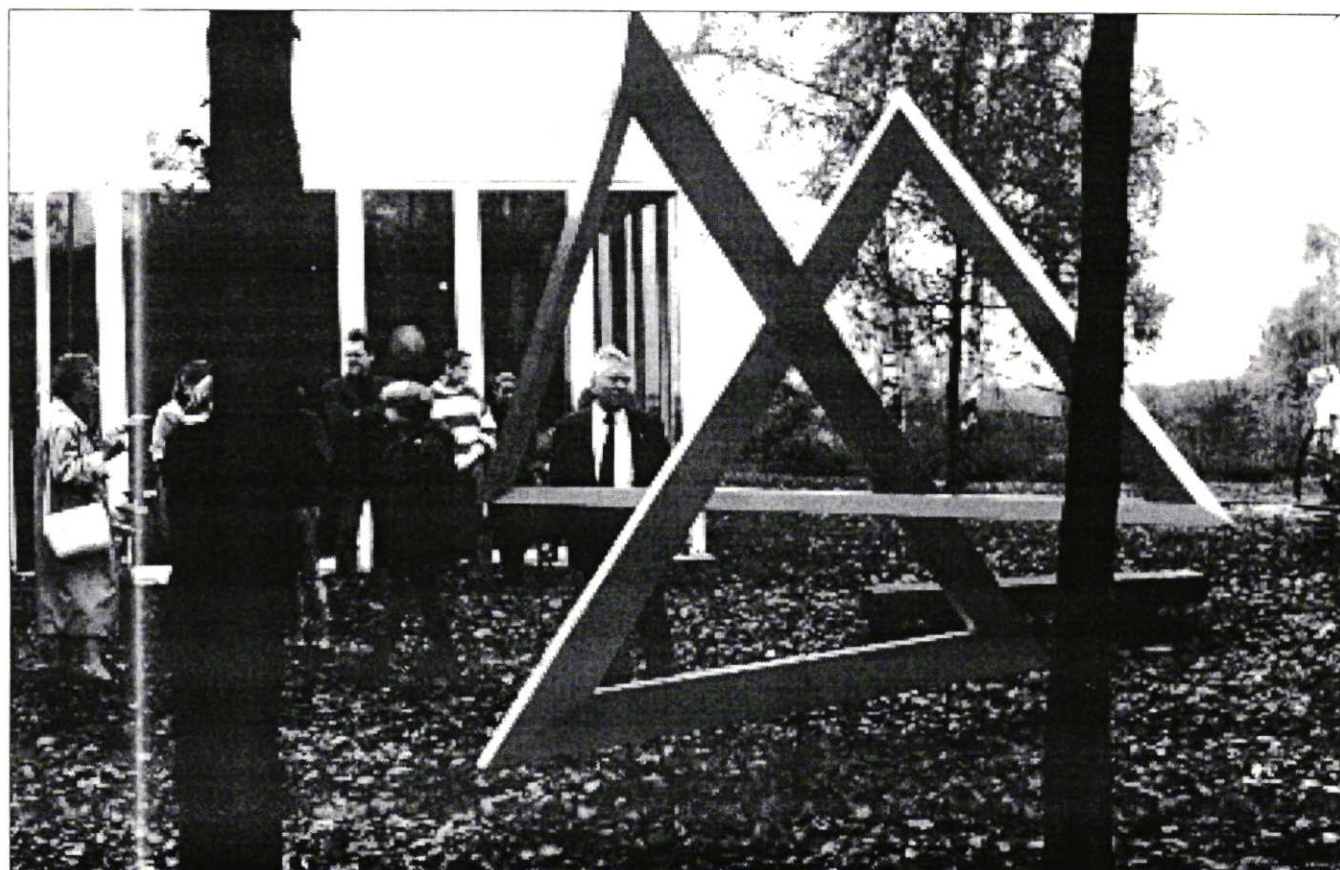

---

stichting Sterrenwacht Schrieversheide
K.v.K. nr. S 070125

Jaarverslag 1993/94

STERRENWACHT
Schrieversheide

5.1. Inleiding

Als gevolg van de hieronder geschetste ontwikkelingen is het niet mogelijk geweest om een Jaarverslag over 1993 te maken. Uiteraard werd over dat jaar wel een Financieel Verslag gepubliceerd (waarvan de cijfers, zoals gebruikelijk, ter vergelijking zijn opgenomen in dit verslag). Daarom geven we hieronder een geschreven verslag van de belangrijkste ontwikkelingen en feiten uit de jaren 1993 en 1994.

5.2. Verzelfstandiging

Zelfstandig

De jaren 1993 en 1994 werden gekenmerkt door 'upgrade' en 'verzelfstandiging'. Om met dat laatste te beginnen: de Sterrenwacht is altijd een zelfstandige organisatie geweest. Sedert het betrekken van het gebouw op Schrieversheide in 1986 heeft de stichting autonoom gefunctioneerd, al werd zij in de beginjaren gesubsidieerd in de exploitatielasten door Provincie Limburg en Streekgewest OZL (toen nog Recreatieschap). Aan de subsidiëring kwam per 1991 een einde, waardoor ook het einde dreigde voor de activiteiten van de stichting. De eigen inkomsten en uitgaven waren namelijk niet in evenwicht. Het Streekgewest bood hulp, in de vorm van overname van het personeel.

Dit paste tevens in de instandhoudingsverplichting die het Streekgewest als eigenaar van het gebouw had (openlucht recreatieve voorzieningen ten algemene nutte die met 100% overheidssubsidie zijn gerealiseerd moeten als zodanig gedurende 20 jaar instandgehouden worden). In de daarop volgende jaren wist de Sterrenwacht een exploitatie te realiseren, waarin kosten en baten in evenwicht waren (of er zelfs sprake was van een (zeer lichte) winst).

Samenwerking Schrieversheide en upgrade

De jaren vanaf 1991 stonden ook in het teken van samenwerking binnen Schrieversheide: op initiatief van de Sterrenwacht ontstond er een samenwerkingsverband tussen Bezoekerscentrum, Pannekoekenhuis, Kinderboerderij, Schoolbiologisch Centrum en Vivarium. Een gezamenlijk toegangsbewijs (arrangement), diverse grotere activiteiten, een gezamenlijke kleurenfolder, centrale parkeergeldheffing e.d. waren enkele 'gevolgen' hiervan. In het kader van die groeiende samenwerking werd ook in 1991 begonnen met de procedure voor een EFRO-subsidieproject onder de naam 'upgrade Schrieversheide'. Het was de bedoeling dat dit zou leiden tot verbetering parkeerplaatsen en entree van het gebied, betere bewegwijzering en infrastructuur, verbetering/verbouwing Kinderboerderij, verbouwing en inrichting Sterrenwacht, enz. Dit project, dat door EFRO en Provincie gehonoreerd werd, omvatte aanpassingen met een gezamenlijke waarde van ruim 1 miljoen gulden. Simultaan aan de ontwikkelingen tot samenwerking ging echter lopen de 'herstructurering van de Taakopdracht Recreatie' van het Streekgewest. Uitvoerende verslaggeving hierover is ongetwijfeld te bekomen bij het Streekgewest, dus kunnen we ons hier beperken tot de gevolgen. De gevolgen voor de Sterrenwacht waren van directe en van indirecte aard. Van directe aard was dat deze herstructurering leidde tot de 'verzelfstandiging', waarover dadelijk

meer. Een direct gevolg was echter ook dat de feitelijke realisatie van het upgrade-project uitgesteld werd en uiteindelijk gekoppeld werd aan de 'verzelfstandiging'. Gevolg van dit uitstel, dat nog niet leidde tot afstel, was dat van het project-aandeel van 250.000 gulden voor de Sterrenwacht slechts ten dele kon worden uitgevoerd. Het bijbouwen van expositieruimte kon niet meer plaatsvinden (een 'schadepost' van 100.000 gulden). In december 1993 kon wel nieuwe apparatuur worden aangeschaft ten behoeve van de inrichting en in januari 1994 werd meteen een begin gemaakt met een interne verbouwing (zie verbouwing en upgrade).

Indirekte gevolgen voor de Sterrenwacht van eerder genoemde 'herstructurering' waren de sluiting van het Vivarium per juli 1994 en van de Kinderboerderij per september 1994. Ook is als gevolg hiervan het Bezoekerscentrum en het beheer van o.a. de Brunsummerheide overgegaan per 1995 in handen van de vereniging Natuurmonumenten.

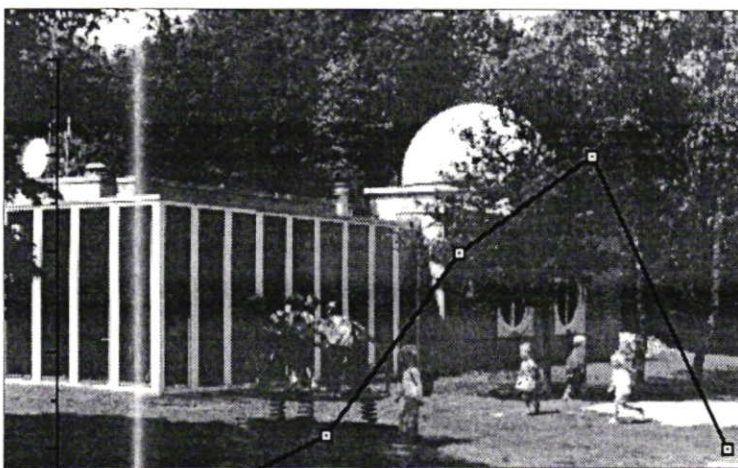
Verzelfstandiging

Onder 'verzelfstandiging' wordt verstaan dat het Streekgewest de instandhoudingsverplichting middels het in erfpacht geven voor 30 jaar van gebouw en bijbehorende grond en middels een eenmalige afkoopsom overdroeg aan de stichting Sterrenwacht Schrieversheide. Deze verzelfstandiging werd geëffectueerd per 1 juli 1994 en vastgelegd in een erfpachtovereenkomst. Als gevolg hiervan heeft de stichting per die datum ook weer zelf personeel in dienst.

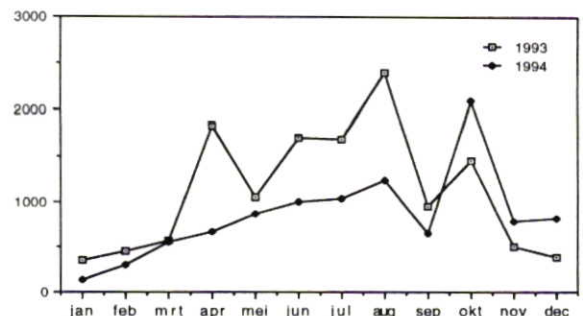
Grafiek onder: het bezoekersaantal stijgt telkenjare met zo'n 6 tot 8%. In 1993 is de Sterrenwacht vanwege de interne verbouwing grotendeels gesloten geweest in de eerste vijf maanden, waardoor het bezoekersaantal in dat jaar lager uit is gevallen. Daarbij kwam vervolgens de warme, droge (niet museum-vriendelijke) zomer, zodat het bezoekersaantal uitkwam op 13.000 mensen (een daling van 20% t.o.v. de 16.000 van het jaar ervoor).

5.3. Bezoekersaantallen en activiteiten

De Sterrenwacht mag zich met haar bezoekersaantal van 16.000 op jaarbasis rekenen tot de grote publiekssterrenwachten in Nederland en zelfs tot de middelgrote musea. In de jaren 1993/94 werd een breed scala aan publieksactiviteiten en -tentoonstellingen georganiseerd. Naast de eigen vaste expositie waren er wisseltentoonstellingen, werden vele rondleidingen verzorgd, alsook lessen voor scholen. Er zijn cursussen Sterrenkunde en Modelraketbouw geweest, jeugdactiviteiten op het gebied van wetenschap en techniek, kijkavonden, lezingen, enz, enz.

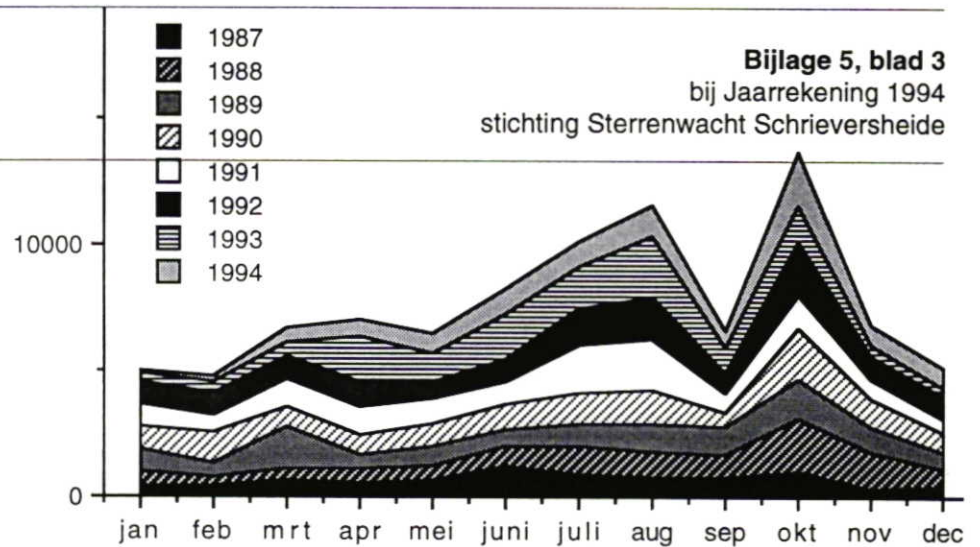

De grafiek hieronder toont de bezoekersaantallen per maand in 1993 en 1994: vanaf oktober waren de bezoekersaantallen in 1994 hoger dan in 1993.

1990 1991 1992 1993 1994 1995

De grafiek rechts toont de cumulatieve bezoekersaantallen per maand over de jaren 1987-1994. Duidelijk zichtbaar is dat oktober de drukste maand is, gevolgd door augustus, juli en juni.

Leerlingen van het Rombouts-college uit Brunssum lanceren een raket op waterkracht (m.b.v. een fietspomp!). Deze lancering vond plaats tijdens de Wetenschap & TechniekWeek 1993.

Een activiteit die met het jaar nog steeds aan populariteit wint, is de Wetenschapsdag. Deze wordt meestal op de eerste zondag in oktober gehouden en er komen dan een drietal wetenschappers of onderzoekers iets over hun specialisme vertellen aan het publiek. Voor de jeugd wordt dan een Pretlab ingericht, waar ze een discobroche kunnen solderen of zelf haargel maken. Behalve aan deze dag werkt onze Sterrenwacht ook mee aan de Wetenschap & TechniekWeek: in deze week kunnen scholen een speciaal techniekprogramma volgen in de deelnemende instellingen.

Lezingen worden in de Sterrenwacht met regelmaat verzorgd door de NVWS en de VERON. Twee heel verschillende organisaties, die al meerdere jaren actief zijn vanuit de Sterrenwacht. De NVWS (Ned. Vereniging voor Weer- en Sterrenkunde)-afdeling Zuid-Limburg organiseert acht maal per jaar een lezing op zaterdagmiddag. Prominente astronomen en actieve amateurs hebben er boeiende voordrachten gehouden. De VERON (Ver. voor Experimenteel Radio Onderzoek Nederland) afdeling Zuid-Limburg is een groep van zendamateurs. Elke laatste vrijdag van de maand komen zij bijeen in de Sterrenwacht voor een lezing of demonstratie. Een andere groep zendamateurs is de AGOM (Activiteiten Groep Oostelijke Mijnstreek); zij komen elke dinsdagavond bij elkaar in de Sterrenwacht. Deze groep beschikt ook over een eigen zendmast en zend/ontvangfaciliteiten.

Het maximum van de Perseïden-meteoreenzwerm ('vallende sterren') medio augustus trekt altijd veel bezoekers, waaronder een groot aantal toeristen die van campings uit de omgeving komen. Na de rondleiding en uitleg in de Sterrenwacht wordt het later op de avond tijd om buiten naar de hemel te gaan kijken.

5.4. Verbouwing en upgrade

Het gevolg van de interne verbouwing, waarmee in januari 1994 een begin gemaakt werd, was dat de toiletgroep vooraan in het gebouw (bij de entree) gesloopt werd. Deze werd verplaatst naar het meer naar achter gelegen keukengedeelte. Door deze ingreep is de entreepartij belangrijk vergroot en is de toiletcapaciteit verdubbeld. Vergroting van de entreepartij heeft het voorfront

van de Sterrenwacht 'opener' gemaakt (ook de winkel werd vergroot door het slopen van een muurkast). De vrijgekomen ruimte is nu winkel en koffie-corner, waar de wandelaar/bezoeker gratis kan rondkijken, een kopje koffie drinken, een ijsje eten of een souveniertje uit de winkel kan kopen. Dat dit inderdaad 'werkt', blijkt uit de omzetcijfers: bij 20% minder bezoekers bleef de totale omzet vrijwel gelijk!

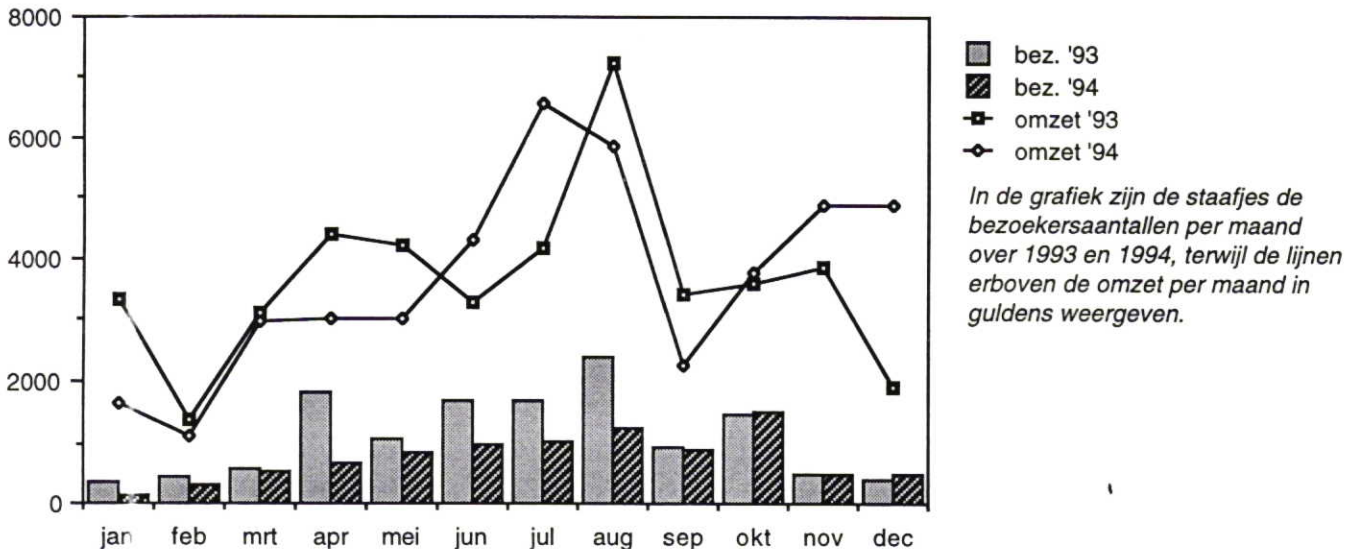
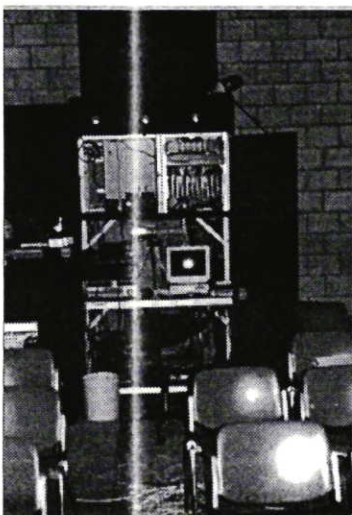

Foto onder: in de grote zaal van de Sterrenwacht wordt alle apparatuur aangestuurd via software en interfaces van de Zweedse firma Dataton.

Een andere belangrijke speerpunt van de 'upgrade' betrof de inrichting van de expositie. De vier belangrijkste onderdelen zijn: de multimediashow, de interactieve computeropstellingen, het weerstation/energietuin en de astronomische publieksfaciliteiten.

Onder de '**multimediashow**' wordt verstaan een spectaculaire show in de grote zaal van de Sterrenwacht, waarbij alle apparatuur via de computer en interfaces wordt aangestuurd. Van de EFRO-subsidie (zie eerder) werd alle apparatuur aangeschaft; de hele installatie en het maken van de feitelijke shows werd (en wordt nog steeds) intern door eigen mensen gedaan. Muziek, dia's, video, licht, laser, rook en allerlei effecten worden zo gecontroleerd via de computer. De shows die in 1994 vertoond werden oogsten grote waardering bij het publiek. Ondanks deze hi-tech faciliteit blijft de Sterrenwacht nog altijd een 'personal touch' handhaven: de rondleider vertelt ook altijd aan de hand van dia's en modellen zelf iets over de actuele sterrenhemel e.d.

Het multimediasysteem kon in 1994 al worden uitgebreid met enkele interfaces dankzij een subsidie van Anjerfonds Limburg en van de ver. LSV.

De '**interactieve computeropstellingen**' zijn ook qua hardware gefinancierd uit de upgrade-subsidie, maar qua software-presentatie geheel door vrijwilligers van de Sterrenwacht gebouwd! Zowel bij de multimediashow als bij deze computerpresentaties is namelijk bewust gekozen voor een gebruikersvriendelijk hard- en software-platform, waarop de eigen mensen applicaties kunnen bouwen. 'Custom-made' oplossingen zouden niet alleen een stuk duurder zijn in aanschaf en onderhoud, maar er zou ook elk jaar veel meer geld nodig zijn voor vernieuwing van shows en presentaties.

De interactieve opstellingen oogsten vooral succes bij de jeugd, dankzij de

Op de foto onder is een zwarte kist te zien, die een aantal Sterrenwacht-objekten bevatte. Deze kist vormde de presentatie tijdens de ECSITE-conference te Amsterdam. Collega's van science centra uit Europa, de VS en vele andere landen kwamen bijeen om te praten over 'science beyond the walls'.

speelse opzet en de herhaaldelijk terugkerende vrolijke noot in het geheel (o.a. in de vorm de gniffelende Beavis en Butthead). Het meest bekeken is de 'zonnestelsel-quiz', waarbij de bezoeker zijn kennis over de planeten kan testen. Minder goed gaat het met het **weerstation**. Dit systeem is gebaseerd op een computergekoppeld meetapparaat, waarmee diverse temperaturen, de luchtdruk, windsnelheid, enz. gemeten moeten worden. In de praktijk blijkt deze apparatuur echter niet te voldoen, zodat het weerstation nog steeds niet echt van de grond is gekomen. Beter staat het ervoor met de weertuin; hier is inmiddels een vijver gegraven, waarbij verlichting en pomp werken op zonne- en windenergie. Dit onderdeel fungeert vooral als praktisch informatiepunt voor de bezoeker die overweegt alternatieve energie te gaan gebruiken op de boot of camping.

De **astronomische publieksfaciliteiten** zijn versterkt met een speciaal zonnefilter (een H-alfa filter met smalle bandbreedte), waarmee zonnevlekken en zonnevlammen beter zichtbaar worden en met een grote spiegelkijker. De kijker is een telescoop met een spiegel van 45 cm doorsnede op een 'Dobson'-montering. Een kijker die ideaal gebruikt kan worden op drukke avonden als er veel bezoekers zijn. Het is een robuuste kijker, die vooral geschikt is voor verre melkwegstelsels en gasnevels.

Enkele activiteiten - 1993

- 16 jan Lezing door H. Goertz over 'Het succesvol waarnemen van deep sky-objekten.
- 10 feb Opening tentoonstelling 'anamorfosen' door Heerlens wethouder Jo Evers. De anamorfosen zijn gemaakt door kunstenaar Adrian P. Goddijn uit Drachten, die bij de opening aanwezig was.
- 4 mrt Broeder Rogier is al jarenlang de cursusleider van de Sterrenwacht. Op deze dag begon hij met een volgeboekte cursus 4: 'Van Kosmos en Quark'.
- 5 mrt Burgemeester Pleumeekers van Heerlen opende de tentoonstelling 'Landschappen', een drievoudige expositie in Bezoekerscentrum, Vivarium en Sterrenwacht.
- 26 mrt Jaarvergadering van de Sterrenwacht met dit keer iets bijzonders: de huldiging van de eerste 'vrijwilliger van het jaar'. Erik Essers viel deze eer te beurt, maar dat mocht geen verassing wezen, want al vele jaren werkte hij als rondleider mee.
- 28 mrt Lezing door prof. dr. W. de Graaff in het kader van de Schrieversheide-tentoonstelling 'Landschappen'. Hij kwam spreken over het landschap van de rode planeet Mars.
- 12 apr Pasen op Schrieversheide, met o.a. een echte Paashaas. Er werden 800 arrangementen (à vijf gulden p. stuk) verkocht voor de gezamenlijke Schrieversheide-activiteiten!
- 14 apr Astrokamp in Wijlre: een groep van zo'n 20 sterrenwachtlers ging enkele dagen waarnemen vanuit een vakantieboerderij.
- 17 apr Nationaal Museumweekend (ook 18 apr); natuurlijk ook in de Sterrenwacht, die al enkele jaren lid is van de NMV (Ned. Museum Ver.).
- 29 apr Studiedag Openbaar Onderwijs Heerlen: zo'n 70 leerkrachten kwamen voor een studiedag rond de ARBO-wet bijeen in de Sterrenwacht (die zelf de hele catering verzorgde).
- 14 mei Opening expositie 'Sterrenkunde van Joos Damen', een tentoonstelling van schilderijen van deze Landgraafse kunstenaar.
- 1 juli Begin van de zomertentoonstelling 'Stenen uit de ruimte' over meteorieten en meteorieten. Tegelijk werd bij de Volkssterrenwacht Twente een gelijknamige tentoonstelling gestart.
- 2 juli Met het begin van de vakantie kwam voor de tweede keer de 'Vakantiepas' uit: veel kinderen uit Heerlen brachten een bezoek.

- 9 juli Contribuantenvergadering met barbecue: was interessant en vervolgens gezellig.
- 10 aug Extra kijkavonden gedurende de meteorienweek: elke avond 'vallende sterren' kijken beviel goed en werd druk bezocht.
- 17 sep Lezing door prof. dr. H. Lamers over algemene sterrenkunde. Prof. Lamers was gekomen op uitnodiging van onze cursisten van de sterrenkunde-cursussen, die ook erg enthousiast bleken over zijn verhaal.
- 10 okt Wetenschapsdag met lezingen en activiteiten rond het thema 'Overleven'
- 23 okt Lezing over 'Buitenaards geweld' door prof. dr. H. Priem.
- 18 nov Start cursus V over 'de speurtocht naar de architectuur van het heelal'
- 21 nov Een buitenaards wezen opent de tentoonstelling 'Speuren naar sporen', waarbij Heerlenaar Lucien Pleumaekers een serie futuristische maskers exposeert en Frank Baumann uit Düsseldorf zijn airbrush-kunstwerken tentoon stelt.
- 12 dec Demonstratie raketlancerings vanaf de nieuwe lanceerweide bij de Sterrenwacht. Na een zorgvuldige procedure werd een hinderwetvergunning afgegeven, zodat ook in de toekomst regelmatig raketten gelanceerd mogen worden.

Enkele activiteiten - 1994

- 3 jan Start verbouwing: start van de werkzaamheden in eigen beheer.
- 14 jan Informatie-avond voor contribuanten over upgrade en verzelfstandiging

Enkele activiteiten 1994 - vervolg

2 mrt De tentoonstelling 'Trancho: Limburg in kaart gebracht' was twee maanden te zien in de grote zaal. 25 mrt Lezing VERON-zendamateurs over 'Sattract en het volgen van hemellichamen'. 10 mei Heropening Sterrenwacht en gedeeltelijke zonsverduistering: een zeer geslaagde dag! Deputé Ger Kockelkorn verrichtte de officiële heropening. 29 mei Lanceringmiddag raketten door cursisten van de cursus Modelraketbouw. 24 juni Contribuantenbijeenkomst en barbecue. 30 juni Een belangrijke dag: de akte voor de vestiging van een erfpacht overeenkomst werd gepasseerd bij notaris Luyten te Landgraaf. 1 juli Oprichting van de stichting 'Gemini' bij notaris Tomlow te Heerlen. Deze stichting is een samenwerkingsverband tussen onze Sterrenwacht en het Europlanetarium te Genk (B). 19 juli Komeet Shoemaker-Levy stort op Jupiter: twee druk bezochte kijkavonden (19 en 22 juli). 11 aug Kijkavond n.a.v. de Perseïden-meteorieten (idem op 12 aug). 24 aug Horst Anstatt uit Heerlen filmt een 'UFO', een echte UFO-rage is	het gevolg. 2 sep Start van het Astronomisch programma voor contribuanten. Een programma van leerzame activiteiten op vrijdagavond. 9 okt In het kader van de Kinderboekenweek werkte de Sterrenwacht mee aan een dag in de Heerlense schouwburg. Ook werd gedurende enkele weken een infostand ingericht op de jeugdafdeling van de bibliotheek. 9 okt Wetenschapsdag rond thema 'Geef wetenschap een kleur' met kleurrijke lezingen in de Sterrenwacht, o.a. over sterrenfotografie. 15 okt Lezing door drs. F. van den Bosch over 'Het ontstaan van structuur in het heelal'. 12 nov Lezing door ir. D. de Hoop over 'Ruimtestations'. 13 nov Onthulling Möbiusconstructie van en door prof. Koos Verhoeff uit Valkenswaard. Samen met sterrenwacht-voorzitter Jan Bonten opende Verhoeff gelijk de nieuwe tentoonstelling 'Holografie'. 18 nov Drie dagen lang was de Sterrenwacht aanwezig op de ECSITE-conferentie in Amsterdam: een conferentie van mensen van wetenschapscentra uit Europa en daarbuiten. 10 dec Lezing door drs. E. Bakker over 'evolutie van lage massa sterren'. 11 dec Afsluiting van de tweede cursus Modelraketbouw met een lanceermiddag op Schrieversheide.

Op 11 december 1994 maakten medewerkers van VERONICA's jongerenprogramma 'Trend' tv-opnamen van raketlanceringen.

Professor Koos Verhoeff (rechts op de foto) houdt trots een hand op de door hem ontworpen Möbiusknop, die vanaf nu (13 nov. '94) het terrein voor de Sterrenwacht siert. Voorzitter Jan Bonten is in het midden op de foto te zien en hij dankte in zijn rede Ghil Pijpers en McDonald's Heerlen, die het project financieel steunden. De grafiek toont het bezoekersaantal van de sterrenwachten van de LSV in Nederland: wij staan op de derde plaats.

Percentages

Beide jaren 1993 en 1994 bleken stabiel voor wat de bezoekerspercentages betrof. Van het totaal aantal bezoekers was 59% ouder dan 12 jaar en 41% was tussen 6 en 12 jaar. Verder concluderen we dat 30% van de bezoekers in groepsverband is geweest. Groepen kunnen we als volgt differentiëren: scholen basisonderwijs 15%, scholen voortgezet onderwijs 7%, scouting 2%, diverse groepen (families, personeelsver., enz.) 8% van het totaal aantal bezoekers.

5.5. Zonsverduistering en heropening

Op dinsdag 10 mei 1994 was er vanuit ons land een gedeeltelijke zonsverduistering zichtbaar. Een voor Nederland vrij zeldzaam en spectaculair verschijnsel, dat zich vanaf 19.37 uur voltrok. Net op tijd trok de bewolking weg om de vele nieuwsgierigen (publiek en leden van de Sterrenwacht) een blik te gunnen op de ondergaande zon, die tijdens het maximum voor ongeveer de helft verduisterd was.

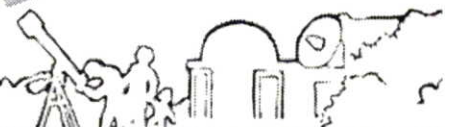
Sterrenwacht Schrieversheide had deze bijzondere dag ook gekozen als dag van de heropening van de vernieuwde, verbouwde sterrenwacht. Deputé Ger Kockelkorn was gekomen om de officiële heropening te verrichten. Terwijl de vele tientallen mensen buiten het voortschrijden van de zonsverduistering volgden, hoorden binnen een veertigtal mensen de lovende woorden van de deputé over de Sterrenwacht. In zijn toespraak gaf Ger Kockelkorn aan dat het Provinciaal Bestuur vertrouwen heeft in de Heerlense Sterrenwacht en dat er altijd de mogelijkheid is om op projektbasis subsidie te krijgen. "Maak uw borst maar nat", reageerde voorzitter Jan Bonten hierop, "Wij hebben genoeg goede ideeën!".

Na de (her)openingshandeling hadden alle aanwezigen nog tijd genoeg om even de inmiddels half verduisterde zon te bewonderen.

De Sterrenwacht mocht zich rondom deze heropening en zonsverduistering verheugen in een uitstekende publiciteit, zowel in provinciale dag- en weekbladen, bij Omroep Limburg, maar ook in landelijke dagbladen.

Een prima publiciteit viel de feestende Sterrenwacht ten deel bij de heropening. Op deze pagina's enkele van de foto's/publicaties in dag- en weekbladen.

5.6. De organisatie

a. bestuur

Het bestuur van de stichting Sterrenwacht Schrieversheide bestond op 31 december 1994 uit de volgende mensen:

voorzitter	J.G.A. Bonten - Landgraaf
secretaris	G.H.J. Pijpers - Roermond
bestuursleden	H.P.C. Essers - Eygelshoven
	R.M.H. Hoenen - Heerlen
	ing. F.P. Hol - Hoensbroek
	drs. H.M.J.L. Koolen - Heerlen
	A.M.G. Zambenedetti - Eygelshoven

Onmisbaar en hun gewicht in goud waard zijn vrijwilligers binnen een non-profit organisatie als de Sterrenwacht. Op de foto is Ab Hardebol uit Heerlen bezig met het betegelen van de nieuwe toiletten.

Het bestuur vergaderde in 1993 vijf maal en in 1994 zes maal.

b. personeel / vrijwilligers

In de verslagjaren werkte de directeur, J.W.M.A. Souren in dienstverband van de Sterrenwacht. Datzelfde gold, zij het op detacheringsbasis, voor de heren G.M. Stoffer (educatief/technisch medewerker) en J.C. Coort (conciërge). Daarnaast heeft de Sterrenwacht tijdelijke krachten in dienst gehad via de Banenpool-regeling en vanuit BIS/JWG.

Het vrijwilligersbestand is in vergelijking met voorgaande jaren iets teruggelopen. Vrijwilligers werken voornamelijk mee als rondleider, cursusleider, technicus algemeen onderhoud, redaktielid of als begeleider van astronomische activiteiten. In totaal kon de Sterrenwacht een beroep doen op een dertigtal vrijwilligers.

Tot de eerste 'Vrijwilliger van het jaar' werd hij gebombardeerd op de contribuantenbijeenkomst van 26 maart 1993: Erik Essers uit Eygelshoven. Al vele jaren trouw rondleider en nu in de bloemen gezet. Directeur Jan-Willem Souren spelt hier zijn trouwe 'medewerker' een zilveren Giotto-spel op als aandenken.

c. contribuanten

De Sterrenwacht telde eind 1994 in totaal 135 contribuanten. Dat zijn dus de 'leden', die sterrenkunde en techniek als hobby beoefenen. Zij betalen een contributie van f 9,00 per maand (of f 4,50 voor kinderen tot 12 jaar). Contribuanten mogen gebruik maken van faciliteiten, zoals de bibliotheek, de telescopen, e.d. Verder krijgen zij het eigen maandblad 'Hercules', dat elf maal per jaar uitkomt. Ook kunnen zij deelnemen aan het 'astronomisch programma', dat lezingen en activiteiten biedt op vrijdagavond. Naast de eigen hobbygroep is het beleid van de Sterrenwacht erop gericht om ook andere hobbygroepen ruimte te bieden. De vaste activiteiten van NVWS, VERON, AGOM en DRRA (zie pagina 15) tonen dat zulks goed kan en voor alle partijen nuttig is.

Mark Franssen uit Bocholtz is elf jaar en contribuant van de Sterrenwacht. Tijdens de jaarlijkse surprise-avond kreeg hij een 'echte' telescoop van de Sint. Dit soort activiteiten maakt jongeren en ouderen op een leuke wijze vertrouwd in de wereld van sterrenkunde, wetenschap en techniek.

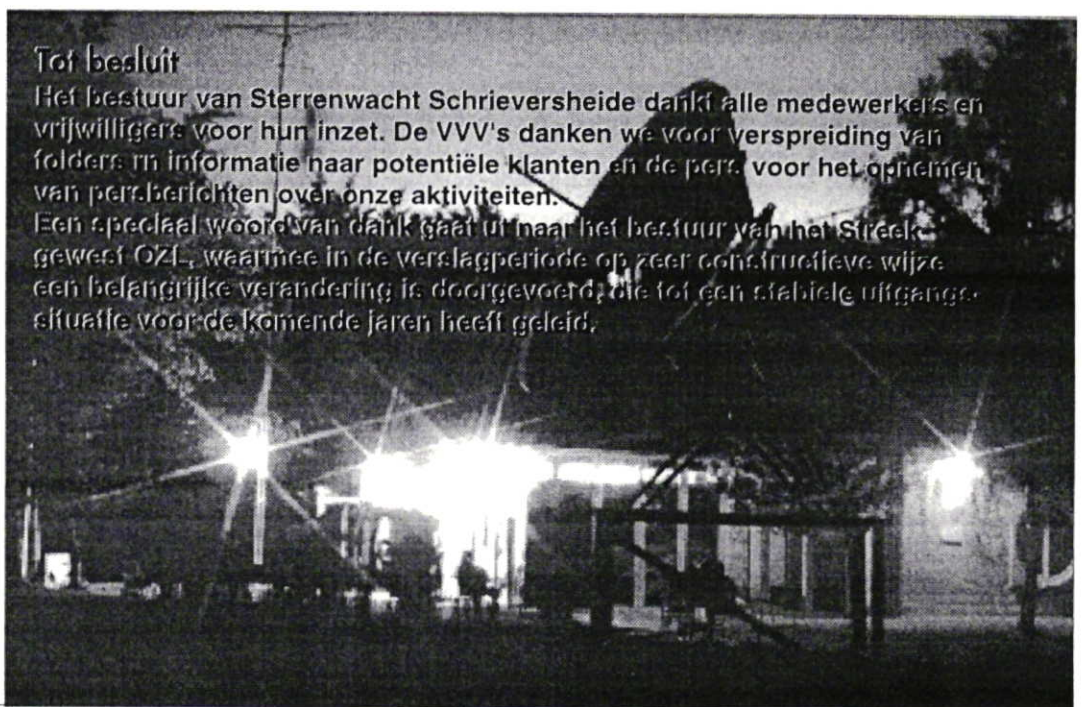
d. samenwerking

Zoals eerder gemeld werkte de Sterrenwacht in de verslagperiode veel samen met de andere organisaties op **Schrieversheide**. Het sluiten van Vivarium in juli 1994 en Kinderboerderij in september 1994 maakte een eind aan het gezamenlijke 'produkt Schrieversheide'. Wanneer in 1995 het Bezoekerscentrum en het beheer van o.a. de Brunsummerheide over is gegaan van de vereniging Natuurmonumenten, zal blijken hoe Schrieversheide zich opnieuw zal gaan ontwikkelen. Voor 1995 staat de Sterrenwacht er dus grotendeels alleen voor.

Op 1 juli 1994 werd de **stichting GEMINI** opgericht bij notaris Tomlow in Heerlen. Gemini is Latijn voor tweelingen (en zo heet ook een sterrenbeeld). De naam is gekozen door een samenwerkingsverband tussen het Europlanetarium Genk in België en Sterrenwacht Schrieversheide in Heerlen. Middels grensoverschrijdende projecten en uitwisseling wil deze stichting de samenwerking en kennistransfer bevorderen.

De Sterrenwacht is al jaren lid van de **Nederlandse Museum Vereniging**. Zoals blijkt, mag de Sterrenwacht zich al tot de middelgrote musea rekenen. Via de NMV volgde de directeur o.a. een cursus 'PR en voorlichting' en werd medewerker G. Stoffer bekwaamd in het omgaan met bezoekers via de cursus 'Rondleiden'. De Sterrenwacht werkt elk jaar mee aan het Museumweekend en houders van de MuseumJaarkaart krijgen korting op de entreprijs (en dat geldt overigens ook voor houders van het Cultureel Jongeren Paspoort). Ook op museaal gebied is de Sterrenwacht lid van de **Federatie van Musea in Limburg**.

Samenwerking tussen (volks)sterrenwachten in Nederland gebeurt via de **vereniging Landelijk Samenwerkende Volkssterrenwachten (LSV)**. Met het LSV-bureau in Utrecht als centrale spil werden een aantal activiteiten ontplooid, zoals deelname aan de Nationale Onderwijs Tentoonstelling (NOT) in de Jaarbeurs, ontwikkeling van lesbrieven en diaserie voor het basisonderwijs, etc.

Tot besluit

Het bestuur van Sterrenwacht Schrieversheide dankt alle medewerkers en vrijwilligers voor hun inzet. De VVV's danken we voor verspreiding van folders en informatie naar potentiële klanten en de pers, voor het opnemen van persberichten over onze activiteiten.

Een speciaal woord van dank gaat uit naar het bestuur van het Streekgewest OZL, waarmee in de verslagperiode op zeer constructieve wijze een belangrijke verandering is doorgevoerd, die tot een stabiele uitgangssituatie voor de komende jaren heeft geleid.

JWS/6.'95